

Eğitim Yönünden Medya ve Trafik

BİLA, Fikret

Gazeteci, yazar

Ben basında medyada trafik, trafik eğitimi nasıl değerlendiriliyor kısaca bahsetmeye çalışacağım. Bende bir trafik kazası geçirmiştim, o kazada da yine trafik eğitimi eksikliği, müdahale eksikliği ve kamu gücünün kanunları çiğneyebileceği hakkı varmış gibi bir yönetim anlayışından bu kazayı geçirdiğimi düşünüyorum. Çünkü ben Başbakanın konvoyunda kaza geçirdim. Konvoyun güvenliğini sağlamaktan sorumlu polislin konvoyu verdiği sürat, onu yönlendirme, yönetme ve konvoyda Başbakan var diye hiçbir trafik kuralına uyma zorunluluğu yokmuşçasına seyrederken bu kazayı geçirdim. Çok ağır bir kazaydı ölümden döndüm, gerçekten önemli kayıplarım oldu. Bu kazadan sonra çok daha duyarlı oldum trafiğe. Türkiye ye döndükten sonrada takip etmeye çalıştım. Daha sonra Başbakan konvoyuyla ilgili Türkiye’de de kazalar oldu, ölümler oldu onları zaten anlatıyorsunuz.

İşte ben hocamın demin verdiği tanım çok önemli, neden böyle oluyor medyada, medya neden trafiğin eğitim yönünü öne çıkartarak yaklaşıyor da, facia yönünü öne çıkartarak yaklaşıyor. Bunun nedeni şu; medyada trafik haberleri genel haber değerlendirme ölçüleri dışında özel bir ölçüye tabi tutulmuyor. Bu bakımdan da yadırganıyor. İzleyici ve okuyucu tarafından. Ama ben size genel ölçüleri aktardığımda bu bağlantıyı çok daha rahat kuracaksınız.

Bizim mesleki ölçülerimize göre olağan giden bir iş, güzel yürüyen bir sistem, yüksek nitelikli bir eğitim, sıradanlaşmış bir biliş haber değildir aykırı olan haberdir, kötü olan haberdir, kötü haber iyi haberi kovar gibi mesleki ölçülerimiz var. Bu kendi kendimize koyduğumuz ölçüler değil, okurun ve izleyicinin ilgisi ve insan psikolojisinin zaafı mı desem, nitelikleri mi desem bunlara göre haber değerlendirmesi yapılır. Bizde trafik kuralı ve trafik kanunu değişikliği, kural bildirimini gibi eğitici yönü olan haberler genellikle birinci sayfada yer almazlar, gazeteye çok az girerler.

Şu sıralama esastır kaza, ceza, magazin ve sansasyonel bu 4 nitelik ön plandadır. Trafikle ilgili haberin gazeteye girmesi için, demin hocam da ifade etti, gerçekten biz bir trafik kazası haberi aldığımızda ilk sorduğumuz soru ölü var mı şeklindedir. Ondan sonra kaç ölü olduğunu sorarız, ölü sayısı çok değilse 1 veya 2 ölümlü kaza ise çok fazla önem vermeyiz. Bundan sonra sorulan kazaya karışan insanların niteliğidir. Kamuoyunun ilgisini çekecek, halkın merak ettiği bir isim var mı, yani ünlü bir kişi var mı? Bu sorulur ve buna göre de ya muhabir gönderilir ya da eğer küçük bir kazaysa oradaki yerel ajansların verdiği bilgiler kaydedilir. Dolayısıyla, eğer kaza 5’den fazla kişinin ölümüyle sonuçlandıysa gazeteye girmesi hemen hemen garanti olur.

Ama şöyle de bir ölçümüz vardır. Genellikle üçüncü sayfa dediğimiz facia yönü, terslik yönü, aykırılık yönü ön planda olan haberler kategorisindedir trafik kazası haberleri. Belirttiğim gibi ünlü birisi bu trafik kazasına karışmamışsa genelde üçüncü sayfada bir facia haberi olarak verilir. Yine medyadaki değerleri bakımından söyleyebileceğim şey şudur, medyada trafik kazası haberleri gününbirlik haberlerdir. Genellikle haberin takibi yapılmaz. Yani kaza sonrası haberler yapılmaz, kazada kusurlu olanın kim olduğu önemli değildir, sonradan yapılan değerlendirmeler izlenmez, kazazedelerin akıbeti eğer ünlü, önemli bir kişi değilse hiç takip edilmez. Yani ilkyardım doğru yapıldı mı, hastaneden sonraki aşama da ne oldu, hayatını kaybetti mi, kurtuldu mu bunun sonuçlarına bakılmaz. Olduğu an itibarıyla o gün haberleştirilir, sonra takibi pek yürütülmez. Tabi böyle takip anlayışı olmadığı içinde eğitim yönü zayıftır. Kaza hangi kural hatasından meydana geldi, kim kusurluydu, daha önce orda kaza meydana geldi mi gibi ayrıntılara girilmez. Çok az eğitim yönü olan, istatistiki yönü olan bilgilere yer verilir diye söyleyebilirim.

Tabi benim bakışım biraz öz eleştiriye yönelik bakış ama tabi gerçek bu. Eğer medyanın eğitici, öğretici işlevi esas alınır, gazetelerde bir trafik köşesi olabilir, dergilerde, gazete eklerinde, çocuk eklerinde trafik eğitimi veren bölümler yer alabilir.

Teşekkür ediyorum.